

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 ft, 1/2 évre 8 ft, 1/4 évre 5 ft, 1 óra 1 ft. — Vidéken 2 évre 14 ft, 1/2 évre 7 ft, 1/4 évre 5 ft 50 kr, 1 óra 2 ft 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egyszer 10 kr, minden következőnél 8 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyitási sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

Az ezredéves budget.

Arad, október 2.

(—s) A költségvetés az állam pénzügyi és közgazdasági erejének fokmérője, és egyuttal irányítja a kormányzásnak és abban kifejezésre jutó elveknek. A költségvetés számadatai és csoportjai felvilágosítást nyújtanak arról, hogy micsoda anyagi erő rejlik az államban, s hogy ez az anyagi erő kellő és arányos mérvben van-e kihasználva? Vagyis, hogy a pénzügyi erővel megfelelő összhangba van-e hozva a kulturális célok fejlesztése? A budgetből tehát megismerjük, hogy a kormányzásra hivatott férfiak micsoda célokat tűznek ki maguk elé s mily utakon, módokon szándékoznak azokat elérni.

A mondottaknál fogva a költségvetés természetesen általános érdekekkel bír, melyet az idén még az is fokozott, hogy az ellenzéki lapok a legutóbbi hetekben állhatatosan azt hirdették, hogy financiánkban beállott a deficit reakciója, s hogy ez a jövő évi budgetben is fölismerhető lesz. Ennek folytán a közérdeklődés fokozott mértékben, feszült várakozással nézett eléje a legilletékesebb ebbeli előterjesztésnek, a pénzügyminiszter exposéjának és a költségvetésnek.

Lukács László pénzügyminiszter beható részletességgel és alapos szakismerettel megadta a felvilágosítást pénzügyi és közgazdasági erőink állapota felől. — Exposéja után, mely a költségvetés óriási anyagát teljesen és pedig a lehető legvilágosabb és legátlátszóbb módon kime-

ritette, újból is egészen megnyugodva tekintünk financiális fejlődésünk elé, mert Lukács László beszéde teljesen meggyőzött a felől, hogy a Bánffy miniszterium reális kereteken belül keresi kormányzási feladatait, s hogy ezt annál inkább teheti, mert anyagi erőink alapjai, melyeket elődei leraktak, a legszolidabb gyökerekkel bírnak. Lukács László exposéjában tehát bennfoglaltatik a korábbi, t. i. Wekerle financiapolitikájának komoly igazolása és a követendő irány realitásának megbízható garanciája. Természetes, hogy ez így van, nem is lehet másként; hisz Lukács László mint államtitkár Wekerle oldala mellett működött.

Ennek a Wekerle-Lukács-féle pénzügyi politikának főbb irányelvei pedig a következőkben foglalhatók össze: az egyensúly fenntartása az államháztartásban az adózó állampolgárok újabb megterhelése nélkül, de a gazdasági erők és kulturális feladatok fokozatos fejlesztésével, valamint a hitel és adókérdések s a pénzügyi problémájának egyidejűleg megoldásával.

Ez a pénzügyi politika termette a Wekerle kabinet sikereit. Ennek köszönhető a Wekerle kormány legerősebb oldalát. S így most, miután a Bánffy-miniszterium ugyanily módon mutatta be magát a törvényhozásnak és a közvéleménynek, háttérbe szorítottan mondhatjuk, hogy ez által megingint jelentékeny mértékben növelte a közbizalmat, mely irányában félreismerhetlen módon nőttön nő.

A költségvetésből és az exposéból

meggyőződünk arról, hogy a Bánffy-kabinetnek erős és biztos oldala a pénzügyek reális vezetése, amiben semmi optimisztikus reményekkel nem tántorítja magát. Ennek legvilágosabb jele, hogy a költségvetés alapjául és quasi mintájául a tavalyi 1894-iki év költségelbirányzatot vette, nem pedig a mondott évek zárszámadási eredményeit, noha ezek messze túlhaladják a budgetet. S így alapos, sőt mondhatnánk biztos kilátás van arra, hogy a tényleges eredmények hasonlóképpen messze felül fogják haladni a jövő évre előirányzott néhány százezer forintnyi szufficitet.

Szóval az ezredéves budget is tanúságot tehet a nagy világ előtt, hogy itt egy józan és rendezett viszonyok között élő kulturnemzet lakik!

BELFÖLD.

A bajai mandátum. A bajai szabadelvű párt tegnapi értekezletén, a melyen 350 választó volt jelen, dr. Plósz Sándor államtitkár óriási lelkesedéssel egyhangúan Baja város képviselőjelöltjévé kikialtotta. Az államtitkárnak nagyobb számú küldöttség fogja csütörtökön felajánlani a mandátumot.

Az egyházpolitikai javaslatok a főrendiházban. A főrendiház három egyesült bizottsága október 7-én (hétfőn) délelőtt 11 órakor tárgyalja „a vallás szabad gyakorlásáról” szóló törvényjavaslatokat.

Az „Aradi Közlöny” tárczája.

Az algyői partokon.

— Az „Aradi Közlöny” eredeti tárczája. —
Írta: Cserzy Mihály.

Mintha valami lengő, könnyű fátyol emelkedne föl lassu vibráló reszketéssel, amely az imént még áttetsző, barnás szürkéségével szeliden ráborult mindenne: a csendesen alvó erdőre, a simán szaladó, széles folyamra s a komor, magas vashidra, mely méltóságteljesen öleli át a Tisza fővényes partjait.

A kékes levegőben kelet felől gyöngye fényes támad, melytől mintha megszeppenének a tündöklő fényben hunyorgó csillagszemek, lassu haldoklással tűnnek el gyors egymásutánban. A derengő fényes lassankint élénkülő pirba megy át, mely aranyzománcot von a foszlányokra szakadozott, tejszínű felhőrojtokra, s az égboltozatot alatt, egész a föld pereménél előtti az emelkedő nap tüzes hajnalpirja.

Virad.

Szellő támad, enyhe bujdosó szellő, mely kéjesen simogat és csókot lehel a legkisebb fűszálra is: mintha ébresztgetni akarná őket.

Azok ébren vannak, fölsőleges őket költögetni, — de még pihennek. Mohón szívják magokba a hajnal szálló harmatkönyvét, azokat az apró, fénylő gyöngyszemeket, melyekben percek mulva, pajkos enyelgéssel fürdeti magát a napsugár. Csend van, mélységes csend, mintha imádkozna a természet, s ez a figyelő, bűvös csend áhitattal lop az ember lelkébe, amely szent áhitattal: megilletődve bámulja a nap keltét.

Bátortalan gyöngye napsugár lopózik ki a botorkáló felhő mellől, mely mögött mint egy izzó tüskorong poroszkal lassan föltele a nyári nap.

Egyszerre élet kél a nagy természet fölött. A pajkos fuvalat erőre kap s megszólaltatja az erdőt. Az évszázados korhadt fűzfák szeliden borzongatják meg hosszú leveleiket s olyan suttogó, melancholikus dallal töltik be az üde reggeli levegőt. A nyugodtan hőmpolygó, vén Tisza sima viztükrén végig szánt a szellő s apró hullám fodrokat vet rajta, melyek közül a hajnal szerető, apró pontyok dobálják föl fényes testöket, pajkoskodva a ringó napsugárral.

A levegő még most friss, egészséges, telve a harmattól nedves fű puha illatával, később azonban, amidőn apránként föl száll a mező

lehelete, melegedni kezd, de most sem az a hirtelen támadt melegség terjeng, ami a városban már napkeltekor megszokott szorolni a magas kőházak között.

Olyan fenséges, olyan lélekemelő itt, ezen az egyszerű de festői szépségben bővelkedő helyen: nézni az ébredést. Az ember valósgal átszellemül és érzi a természetnek azt a misztikus, hatalmas erejét, mely a legkisebb harasztzalon is megnyilatkozik.

Amint fölkel a nap és sugarai áttörnek a magas algyői hid oszlopszerű vas falán, kezd hangosodni az erdő is melynek összeboruló, ragyogó zöld lombjai fölött mintha sűrű és mégis áttetsző köd gomolyogna, mely csendes imbolygással uszik foszlány nélkül, de sőt összetömörülten a napfényes levegőben. És madarak vidám éneke száll ki belőle, melybe olykor belevegyül egy-egy sirály kialhatatlan, siró hangja, amint a víz fölött keringve, gyors hirtelenséggel levág a fölszópódó apró halúkra.

Nem sokára a vasuti töltés felől ostorpatogás hallatszik, tempa kolompzugás, elnyújtott bőgés, riogató éles gyerekhang, egy egész hangkaosz, amint az erdő végénél lekanyarodik a Tisza part felé a csorda, az egyetlen kis darab hiányos legelőre ahol csak itt ott erő-

Gorzó Antal és társai
cipőáru és cipő felsőrész gyára Aradon.

Ajánljuk a n. é. közönségnek dusan felszerelt cipőraktárunkat, különösen felhívjuk a tisztikar és a jelea évben bevonuló önkéntes urak figyelmét üzletünkre. — Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközölkötenek.

Az állami anyakönyvvezetés.

— Bécsi lapok véleménye. —

A bécsi lapok, melyek a Magyarországon október 1-én életbe lépett reformokkal foglalkoznak, mind nagy jelentőségűnek mondják ezt a napot és egynémelyikük ama véleményének ad kifejezést, hogy a reformok szükségessé teszik bizonyos adminisztratív rendelkezéseknek Ausztriában való életbeléptetését.

A „N. Fr. Pr.” ezeket írja: Magyarország számára történelmi nevezetességgé ez a dátum, a mikor életbe lépett a kötelező polgári házasságról, az állami anyakönyvekről és a gyermekek vallásáról szóló törvény. Hetek és hónapok óta megtettek minden előkészületet arra, hogy e törvényeket minden akadály nélkül érvényesíthessenek a gyakorlatban és semmi kétség, hogy rövid idő múlva teljesen megszokják e törvényeket. A másik két törvény, a vallás szabad gyakorlata és a zsidók recepciója, melyeket a képviselőház tegnap már harmadszor fogadott el, már legközelebb a felsőház elé kerül és biztosra veszik, hogy most a felsőház elfogadja azokat.

A „W. A. b. e. n. d. l.” szerint a magyar állam büszkén mutathat czéltudatos liberalizmusának eredményére és ezt a napot, ünnepek irhatja be a történelem könyvébe.

Az „E. x. t. r. a. b. l.” így írja: Magyarországon tegnap lépett életbe a polgári házasságról és az állami anyakönyvekről szóló törvény. Ez eseménynek visszahatása az osztrák és a magyar alattvalók között kötendő házasságoknál Ausztriában is érezhetőek lesznek.

A bécsi „F. r. e. m. d. e. n. b. l. a. t.”-ban Csáky György Napoleon gr. hosszabb cikkben fejtegeti azt a kérdést, hogy minő visszahatással lesz a magyar polgári házasság az Ausztriában kötött házasságokra, jelesen a nem Magyarországon lakó magyar alattvalók és azoknak házassági viszonyaira.

Azt írja a cikkíró, hogy a polgári házassági törvényt a magyar állami szükség hozta létre. Azt Magyarországnak a magyarok számára csinálták meg. Ebből tehát az következik, hogy a magyarok és a Magyarországon élő külföldiek csak polgári házasságot köthetnek; természetesen az egyházi áldást szabadságában áll mindenkinek igénybe venni. Magyarország a külfölddel szemben azzal fejezte ki respektusát, hogy érvényeseknek ismeri el az illető államok törvényei szerint kötött házasságokat, ha a vőlegény külföldi, Ausztriával szemben pedig feltétlenül respektálja az ott törvényesen megkötött házasságo-

kat. Már most az a kérdés, hogyan kell ama magyar alattvalóknak, a kik Ausztriában laknak, házassági ügyeiket szabályozni? Az Ausztriában lakó magyarok, mint eddig, ugy ezután is az osztrák törvények szerint köthetnek házasságot. A magyar állam csupán csak azt kívánja, hogy jövőre a házasságokat Magyarországon is kihirdessék és a befejezett házassági aktus Magyarországon is bejegyzetessék utólagosan. Ennek a módozatait a cikkíró a kötelező polgári házasságról szóló törvény szakaszaiból vett idézetekkel magyarázza meg. Aztán kijelenti, hogy az új magyar házassági törvény Ausztriában nem fogja valamely különösen megbolgátni az eddigi állapotokat. Előnyös változásnak jelzi azt, hogy ama ritka esetekben, a mikor Ausztriában a jegyesek, a kik közül az egyik magyar volt, a szükségbeli polgári házassági intézményt nem voltak képesek igénybe venni, most már ehhez a magyar fél is könnyen hozzáférhet, mert most már saját állami hatóságától minden ahhoz szükséges okmányt könnyű szerrel megkaphat. A polgári házasságot senki sem tekintheti olyanoknak, mint a mely intézmény az állam felekezetenélküli voltát állapítja meg. Ezzel azt akarja mondani, hogy ha egy magyar alattvaló felekezeti szempontból Ausztriában, a hol tehetné, nem egyházi uton akarja megkötni a házasságát, akkor nincs egyéb módja, mint hogy Magyarországon házasodjék. De az a kérdés, hogy a másik, a nem magyar fél a viszonzóság elvének alapján meg fogja-e kapni a saját hatóságától a házasság érvényességére vonatkozó bizonylatot. E felett vitatkozik most sok szakember Ausztriában.

KÜLFÖLD.

Tüntetés a porta ellen.

Konstantinápoly, október 1.

Az örmény bizottság ma, mint az örmény halottak napján tüntetést tervezett a Kumkapuban lévő patriarchatustól a portáig vezető uton és egy emlékiratot akart átnyújtani, melyben tiltakozik az örmény nemzettel szemben tanúsított bánásmód, továbbá a sassuni események következtében még mindig folyó politikai le-tartóztatások ellen és a reformkérdések megoldását kéri. Az emlékirat, melyet „a nagy nemzeti tüntetés szervező bizottsága” irt alá és mely máról van keltezve, a következőket követeli:

Egy örmény provinczia létesítése egy európai kormányzása alatt, akit a porta beleegyezésével a hatalmak választanak, továbbá egy „assemblée representative auprès du gouverneur général” felállítását és adminisztratív és gazdasági reformok életbeléptetése, melyek az emlékiratban körül vannak írva. — A végső

passzusban az mondatik, hogy ezek ugy a keresztény, mint a mohamedán lakosság kívánságai, melyet közös érdekből követel és kijelenti, hogy az örmény nép hosszú idő óta türelemmel vár. Ha a porta nem oldja meg a reformkérdést, ugy a mostani helyzet és hangulat nagy kalamitások forrása lehet az örmény népre és portára nézve.

A tüntetések kezdete előtt a patriarcha a templomban, midőn egy macedon erre vonatkozólag kérdést intézett hozzá, felszólította a jelenvölteket, hogy oszlojanak szét, maradjanak csendben és bizzanak benne. Egy részük engedelmeskedett, a többieket széleskörű rendőri intézkedéssel akadályozták meg abban, hogy tüntessenek. Ennek következtében Kumkapuban komoly összeütközésre került a dolog, mely alkalommal egy oszlopos zászados megöletett és számos elfogatás történt. Bővebb részletek hiányoznak.

Stambulban a Kumkaputól a portához vezető uton a menekülő örmények nagy részét elfogták. Többeket ezek közül, dacára annak, hogy 2-3 rendőr vagy csendőr kíséerte őket, az ingerült mohamedán lakosság botokkal és kövekkel bántalmazott és súlyosan megsebesített, néhányat pedig revolverlővésekkel megölt. Megbízható szemtanúk megerősítik, hogy oly módon öt embert megöltek. Az illető stambuli városrészek mohamedán lakossága szemmel láthatólag izgalomban van; a papság és a szofták izgatják a lakosságot. A szofták első sorban vettek részt a konstatált gyilkosságokban. Sok száz örményt elfogtak. A hivatalos Reuter-ügynökség konstantinápolyi jelentése szerint ma Stambulban a rendőrség szétosztott egy armiciákból álló tüntető csoportot. A tüntetők közül többen megöltek és megsebesítettek és sokat elfogtak.

IDŐJÁRAS.

Légnyomás: reggel 7 órakor 764.1 milliméter, délután 2 órakor 760.4 milliméter. Hőmérsék: reggel 7 órakor $0^{\circ} + 16.5$, délután 2 órakor $0^{\circ} + 25.7$. Szél irányja és ereje: reggel 7 órakor DK. 5, délután 2 órakor D. 5. Felhőzet: reggel félderült, délután félderült. Csapadék az előbbi 24 órában: 0 milliméter.

IDŐJOSLAS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Október 3. —

Enyhe. — Jelentékeny csapadék nélkül.

HIREK.

Október 3. Csütörtök. Róm. kath. naptár: Kandid. — Protestáns naptár: Kandid. — Izraelita naptár: Sátoros ünnep 1. napja. — Görög-keleti naptár (szeptember 21.): Kodrát. — A nap két 6 óra 3 perczkor, nyugazik 5 óra 35 perczkor.

ködik ki kevés osenevész fű a száraz fővény közül. A tehének mohón falatozzák a nedves fűvet, és a sumár vékony fris hajtásait, a gyerekek pedig bemennek az erdőbe szedret reggelizni, azután leszaladnak a Tiszára s ott zsiros, kemény kalappal merítve, isszák a zavaros folyóvizet. Es ezek az apró parasztfiúk olyan erősek, akárcsak egy egészséges, viruló tölgyfa.

Most küssé távolról kocsizörgés hallatszik. Fuvarosok jöttek a komphoz. A révházból egy ember bujik elő, rövidszáru, ferete makrapipával. Nem köszön, várja, hogy őneki köszönjenek, azután némi fölénnyel billenti meg pörge kalapját. Az emberek ovatosan rávezetik lovaikat a kompra és bámulják a vizet. Az egyik kiveri a pipát és bedobja a vízbe az aljdohányt. Az esésre apró kis halak siklanak a dohány felé és kapkodják.

— Sok a hal, — jegyzi meg az egyik.

— Sok ám, mondja rá a másik kis idő múltán.

Amint eloldja a révész a kompkötelet s a terhes jármű nyikorgással megindul a sima folyóvizen, fönn a hidon tompán dübörögve robog át a vásárhelyi vonat.

A fuvarosok közül egy föltekint a zakartaoló vonatra és megszólal:

— Nyolcz óra volna már! . . . Tán nem.

A másik a napot nézi és felel:

— Ott áll az idő.

Itt nincs óra. Fölösleges is. Pusztai em-

ber tiszta időben a nap után tájékozza magát; esős, borongós időben pedig fölösleges a tájékozódás.

A komp már vissza felé szeldesi a folyó vizét; erős, napbarnított karokkal huzálja a révész, egész könnyedén, a vastag kompkötelet. Most valaki megszólítja:

— Halad-e Márton bácsi?

— Halad-e? Még ilyen időben sem haladna! — válaszol kevélyen s nagyobbakat huz a feszes drot kötélén. Pár másod percz múlva, amint a komp végéhez ér a keskeny halászosónak, pihentet — és ugy kérdezi:

— Megjártad már? — Ugy látom tele a bárka, halgon a víz alatt jár.

A halászegény vigan kiált vissza:

— Került egy kicsi! . . . S a másik perczben már a kanyarniatnál evez, állva, egész biztonsággal, a himbáló csónakban. Csak a hullámgyűrűk, látszanak a csendes vizen, amint lassan elnyulnak egész a partig s ott elmosódnak.

. . . A nap már jól fönn jár, az árnyék egészen kicsi. Az egész táj csupa fényesség, merő napsugár, amelynek pörkölő forróságát csak a vízről jövő szellő képes némiképp enyhíteni. A vashidon felül, egészen a partnál, három vihar vert, lombos füzve vet kevés árnyékot le, egész a víz széléig. Az árnyékban négy ember ül. Ugy látszik városi emberek, akiket a szenvedélyök zavart, ki a csendes vízpartra h a l á s z n i. A füzfa vékony hajtá-

sain G-rokkokat himbál a frissítő szellő. A G-rokkok mellett, kendőbe kötött csomagok és egy csikó-bőrös kulacs lógnak. Az emberek neki vetkőzve, egymás mellett ülnek a partoldalon és ritka gyönyörrel lesik a víz játékaival ide s tova „uszó” parafa dugót. Egy kis fiú egész a part szélénél guggol és mosolygó arccal huzálja ki a zsinigre fűzött apró halakat melyek amint visszavetődnek a folyóba, vigan csapkodják a fölzavart, isszapos vizet.

Most megzavarja őket valami. Szinte boszusan néznek a hid felé, ahol hangos sikoltozással lovakat usztat egy pár pörre vetkezett parasztfiú, kik játszva huzgálják le egymást a hidról s bravuroskodnak, hogy melyik tud baljebb uszni a hőmpölygő, széles folyamban. A hidról egy ember nézi őket, valami vasuti ör, s az kergeti ki a lármás gyerekhadat, kik a kemény hangra megszeppenve, kapkodják magokra a szellős fehér ruhákat, s csak ugy szörén ülve, vágtatnak a falu felé, nyomukban a fölvert homok fölzálló portja, mint valami ritkás ködfoszlány huzódik jó messzire.

Amint kezd nőni az árnyék, hirtelen alszél támad, ami a parton kellemessé teszi a levegőt, de a folyó tükrét felborzolja s magas hullámokat ver rajta. A hullámok magasodnak, fölvergődnak lábnyi magasságra is, és erős locsosanással ismét vissza esnek a mederbe. A hánykodó hullámok kellemes zajt ütnek, amit

Szabadságharosi emléktárgyak országos múzeuma (színházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap délután 10-12 óráig, délután 2-5 óráig. Bemenet díjtalan. Kölcsey-könyvtár nyitva van szordán és szombaton 8-4 óráig és pénteken 11-12 óráig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

Október 6.

— Meghívás. —

Aradváros polgársága az idén is szokásos kegyelettel rója le a 13 vértanu iránt érzett háláját.

Ezen célból f. é. október hó 5-én (szombaton) d. e. 9 óra kor hazafias gyászfünnepet rendez, melyre Arad szab. kir. város és Arad megye összes köz és magán hivatalok tisztviselőit, az összes iskolák tanárait, tanítóit mindkét nembeli tanuló ifjúságát, az összes egyesületeket, társaságokat és Aradváros n. é. közönségét van szerencsénk tisztelettel meghívni.

Arad, 1896. okt. 2-án.

A „Kölcsey Egyesület“ ünnepélyt rendező bizottsága nevében:

Varjassy Árpád, Kovács Vincze,
a Kölcsey-Egyesület elnöke. a rend.-bizottság jegyzője.

Az ünnepségek sorrendje:

1. Október hó 5-én reggel 9 órakor gyászmise a róm. kath. templomban.
2. A templomból a vértanuk szobrához (szabadságtér) való vonulás.
3. Gyász-dal, éneklia makói polgári daloskör.
4. Elnöki megnyitó, elmondja: Edvi Illés László ur, a „Kölcsey Egyesület“ elnöke. Szónok Aradváros nevében megkoszoruzza a vértanuk szobrát.
5. A budapesti egyetemi kör küldöttsége emlékbeszéd kísérete mellett megkoszoruzza a szobrot.
6. Alkalmi dal, éneklia: az aradi „Kölcsey daloskör.“
7. Zene kísérete mellett kivonulás a vesztőhelyhez.
8. Alkalmi dal, éneklia az aradi dalegylet.
9. Emlékbeszéd, írta és elmondja: dr. Keresztes Gyula ur.
10. A „Tizenhárom“ költemény, írta: dr. Várady Antal, szavalja: Tompa Kálmán színművész ur.
11. A küldöttségek bevezetése kísérete mellett megkoszoruzzák az emlékoszlopot.
12. Gyász dal, éneklia: a makói polgári daloskör

most vissza ver a suhogó fűzfaerdő, melynek epedő, siró hangját messze elviszi magával az elenyésző szél. Az emberek felszedik a horogokat s a puha fűvényen kényelmesen elnyújtózkodva, élvezik az imént még csendes folyó hóbortos játékát.

Mintha vihar készülődne, a szél egyre erősebb lesz s valóságos harcot kezd az itt-ott meredély homokpart ellen.

Fölerőlködik majdnem a koronájáig, ahonnan kuszó folyondár mártogatja magát szeliden a fölcsapódó vízbe.

Alig egy negyed óra múlva lassankint elül a szél.

A hullámok apró vízfodrokká zsugorodnak össze, s mintha pikkelyessé válna a víz felülete, olyan apró gyűrűk képződnek egymás mellett. Az erőtlen szellő játszik csak a folyó tükreivel.

Ismét csend van egy kis ideig. Az erdő hallgat, a fű nem mozdul, csupán a napfény játszik, remeg a víztükörön. Most egyszerre, mintha valami rejtélyes zene hallatszana felül-ről, onnan ahol hirtelen kanyarulatot vesz a széles Tisza, valami siró, panaszos zene, mely a pusztulásról, az enyészetről mond el nagyon szomorú, bánatos dalt, s amelyet most olyan panaszos fájdalommal ad vissza kétszeresen a susogó erdő.

Az alámosott homokpart omlik, pusztul elenyésző loccsanással a vízbe, mint valami megsemmisített, tönkretett élet!

— Az aradi új törvényszéki palota megint beszéltet magáról, még pedig igen autentikus helyen: a jövő évi igazságszolgáltatás költségvetésében. Most már kétségtelen tehát, hogy a mai rozoga törvényszéki épületünket átalakíttatja az igazságügyi kormány s hosszas tervezés és tárgyalások után Arad elvégre is magához illő törvényszéki épületet kap. Az igazságügyi költségvetés adatai szerint Aradon és Besztercebányán új törvényszéki palota építése iránta tárgyalások folyamatba tétettek. Aradon még az 1896-ik év folyamán lehetőleg megkezdik az építkezést. Egyidejűleg az aradi kir. írásbíróióság is helyiségszaporítást kap, a mire 400 frt van felvéve a költségvetésben, mely megemlíti azt is, hogy Nagyhalágyon a jövő évre felállítják az új telekkönyvi hatóságot. Eme megnyugtató hírek mellett elszomorító reánk az igazságügyi költségvetés alábbi tétele:

„Magasabb lakbért kap a debreczeni, szegvárdi, tordai, dévai, rimaszombati, székelyudvarhelyi, aranyosmaróti, gödöllői, kaposvári, nagybányai, érsekújvári és zentai bírósági személyzet.“

Sajnos, Arad még mindig nincs soron sem is tudjuk, mikor lesz magasabb lakbérszabályba helyezve, dacára a sokszor megindított nagyarányú mozgalomnak.

— A király az ezredéves ünnepen. A miniszterelnök milleniumi előterjesztéseiből azt a részletet közlik a lapok, hogy a király mily módon vesz majd részt a nemzet ünnepében. Értesülés szerint a király elhatározása az, hogy a jövő nyár nagy részét az ünnepelő fővárosban tölti. Két hónapig és valószínűleg május végétől augusztus elsejéig akar Budapesten tartózkodni; ő nyitja meg a kiállítás és az országgyűlés két házának együttes ünnepi ülését, azonkívül fölvette programjába a történelmi diszfelvonulás megtekintését is. Budapestről ő felsége elmegy Dévényre, az ezredéves emlékszobor leleplezésére, ugyancsak Zimonyba is, ahol hasonló ünnepség lesz. Szeptember 21-én Pozsonyban lesz a király, ahol Mária Terézia lovasszobrát fogják leleplezni.

— A polgári házasság Aradon. A tegnapi nap folyamán elhelyezték a nagy táblát is a városház főbejárata alatt. Ennek tetején nagy betűkkel ékeskedik a felirat: „Házassulók kihirdetése.“ A második kihirdetett pár Figusch János aradi gépész és Färber Terézia.

— A vármegyék állami dotációja a jövő évtől kezdve ismét föl fog emelkedni százötvenezer forintra. Mellőzhetlennek mutatkozik ez a rendszabály addig is, amíg a közigazgatás reformja megvalósul, mert a vármegyék jelentékeny részénél, hogy közigazgatási feladataiknak képesek legyenek megfelelni, új állások rendszeresítendők s mert több törvényhatóságnál nemcsak a tisztai létszámot kell szaporítani, hanem a dologi kiadásokra eddig fordított összeg is elégtelennek bizonyult, a további szükséglet pedig sem újabb pótlódó, sem a létező alapoknak fokozottabb igénybe vételét utján nem fedezhető.

— Tapasztalati adatok. A belügyminiszterium közlebről egy rendeletet adott ki, a mely szerint október hó 1-től kezdve a nyilvános alapokból ellátást élvezők nyugtáin az életben létet vagy özvegyiséget nem a lelkeszi hivatalok igazolják, hanem a községi előljáróság. A rendelet ellen több polgármester felírt a miniszteriumhoz, kérve, hogy olyan nagyobb városokban, hol az előljáróság, illetve éppen a polgármesterek nem képesek az egész

népességet ismerni, s így családi állapotukról csak utánjárással szerezhetnek maguknak bizonyosságot, a nyugták aláírásával az anyakönyvvezetők bizassanak meg. A felíratra a belügyminiszterium azt felelte, hogy a rendeletet addig nem változtathatja meg, míg tapasztalati adatai nincsenek. Ugyanezen hírlunkra vonatkozólag arról értesülünk, hogy a belügyminiszter egy újabb rendelettel úgy intézkedett, hogy a polgármester helyett a főkapitány láttamozza a nyugdíj-illetmények nyugtáit.

— Az „aradi első“ czéggjegyzője. Az aradi első takarékpénztár körlevélben tudatja, hogy az intézet eddigi vezérigazgatója: Lukácsy Miklós, nyugalmába vonulván, az intézet kötelekéből kilépett és ennek folytán czéggjegyzőre való jogosultsága töröltetett. A megüresedett vezérigazgatói állásra Ottenberg Tivadar, az arad megyei takarékpénztár titkára és czéggjegyzője választott meg, ki is az alapszabályok értelmében a czéggnek egyik igazgatóval együttes jegyzésére jogosított.

— Az első polgári házasság Temesvárott. Temesvárott Jelinek Miksa vármegyei levéltárnok volt az első, a ki polgári házasságra lépett. Jelinek tegnap délután 4 órakor lépett házasságra Tietz Józsa kisasszonnyal. Az egybekelés a városháza nagytermében történt s az ünnepélyes aktust maga dr. Teibisz Károly kir. tanácsos, polgármester végezte. A fiatal pár onnan a főreáliskola disztermébe ment, hogy az ev. református vallás szerint a papi áldásban részesüljön.

— Novemberi előléptetések. Az ez évi novemberi előléptetésekhez szükséges beadványokat a közös hadügyminiszterium már bekerke a csapattest-parancsnokságtól. A beadványokból ítélve, a novemberi előléptetések normálisak lesznek. Csak a gyalogságnál és a tüzérségnél százados és őrnagygyá, a lovaságnál pedig főhadnagygyá és százados léptetnek elő nagyszámu tisztet.

— Népesedési mozgalom. Arad város főorvosi hivatala a mult hét népesedési mozgalomról szóló statisztikát a következőkben állította össze. Született összesen 49 gyermek és pedig 26 fi, 23 nő; az arány 54:2 pro mille. Elhalt ezzel szemben 19 egyén és pedig 8 fi, 11 nő; az arány e részről 21:0 pro mille. Dif-teritisz halálozás egy sem fordult elő.

— Az indiskrét anyakönyvvezető. Csak a polgári házasság életbelépésének első napján vették észre, hogy a sok öröm mellett nagy szomorúság vár azon tisztos koru urihölgyekre, akik akkor veszik fel Hymen rózsaláncsait, midőn tul vannak már esetleg a három X-en. Az indiskrét anyakönyvvezető ugyanis a törvény határozott utasítására kiírja ezentul a városháza falára függesztett kihirdetési táblára ugy a völegény mint a menyasszony korát, még pedig, mellőzve minden udvariasságot, teszi ezt hiteles születési bizonyítvány alapján. Az új rendnek ezen furcsa intézkedéseért a völegény urak ugyan nem igen fognak haragudni, de annál inkább a menyasszonyok. Mert elvégre sűrűn fordul elő olyan eset, hogy tehetséges derék ifju urak rendezetlen anyagi viszonyaik szanalása szempontjából jóval idősebb hölgyek irányában lobbannak szerelemre. A borsasztó korkülönbség eddig csak a völegény urnak képezte privát keserűségét, de már ezután tudomást vesz arról a tisztelt közvélemény is, mely ilyen sajtásagos dolgokat fog olvashatni a kihirdetési táblán:

Nagy Péter református vallásu 24 éves és Grün Rebeka izraelita vallásu 49 éves jegyesek.

Félfő, nagyon félfő, hogy ezen újítás-következtében az összes vén leányok átcsapnak a klerikális táborba és sürgősen követelik a revíziót.

— A hadapródok szabadsága. A hadügyminiszter rendeletet bocsátott ki, mely szerint a hadapród iskola növendékei csak a szünidők és karácsony alkalmával tarthatnak szabadságra

igényt, míg husvétkor és pünkösdkor csak a jó előmenetelt tanúsított növendékek szabadsággal voltak.

— **Egy jó gondolat.** Az állami anyakönyvvezetés működése tudvaleg egészen díjtalan, holott mindenki hozzá van szokva ahhoz, hogy olyankor, mikor pl. házasságot köt, gyermeke születik vagy valakije meghalt, — de főképen a házasságoknál — ajándékot osztogasson. Ez már bevett szokás és a templom áhitatos légkörében is megvan, ha nem is illik éppen bele. Már most a közönségnek ez a hagyományos hajlama meglesz az új anyakönyvi hivatalokban is már amilyen keleti nép vagyunk mi, ebből bizonyos újmódi baksis lehet, amit adni „szokás” elfogadni pedig nem illik, de annál inkább szokás. — Annyi bizonyos, hogy ha így lesz, bizony sem az intézményt, sem az állami tisztviselők méltóságát nem fogja emelni, de magára az államra nézve sem lesz valami kedves. — Ugyis igen sok másféle baksira vagyunk mi berendezve ennélkül is. Hogy ezt a veszedelmet le lehessen vezetni, Petneházy Ferencz köröstarcsai jegyző és anyakönyvvezető egy jó gondolatot állított elő. Azt indítványozza, hogy az anyakönyvi hivatalokban egy előre meghatározott jótékony vagy hazafias célra legyen készen egy könyv és a polgári házasságoknál, akinek tetszik, tegyen adományt, és azt írja be mindjárt a könyvbe. A gondolatot, ha nem is általánosságban, de főképen azért, hogy a baksis ne fertőztessen meg az új intézményt, jónak találjuk, de mégis úgy, hogy a könyvbeírás — ami utóvégre is a kényszernek egy neme, — elmaradjon és perselyt állítsanak az asztalra, amibe tegyen mindenki annyit, amennyit láttatában akar, és ez a pénz menjen azután jótékony vagy hazafias célra. Az anyakönyvvezetők bizonyára föl fogják ezt a jó gondolatot és ezen a réven habár apró, de számos forrásból fog gyarapodni a közszélekre szolgáló társadalmi tőke.

— **Drágul a cipő.** Az aradi cipészek a napokban Paksián Sándor elnöklete alatt ülést tartottak, melyen a budapesti kollegáik példáját követve ők is kimondották, hogy a cipőt drágábban adják. Elnök élénken eszeltte az aradi cipészek helyzetét, a kik minden oldalról zaklatva vannak, most meg a bőr árák haliatlan emelkedése folytán oly helyzetbe jutottak, hogy komolyan kell oly eszközökről gondoskodni, melyek a teljes pangás létrejöttét megakadályozzák. Ezen emelkedések tisztán a cipész rovására történnék, mert ha a bőrgyáros minden komoly idők nélkül, érzékenyen emeli a bőrárakat, a nagykereskedő a kiskereskedőnek már jóval nagyobb emelkedéssel adja el áruját, s hogy a kiskereskedő sem hagyja az alkalmat felhasználatlanul, az magától értetődik. Ebből aztán az következik, hogy mire az anyag a cipész kezébe kerül, az már olyan magasságot ért el, hogy a cipész csak vesztesség mellett adhatja el áruját, ha esután is a régi árak mellett árulná. Elnök tehát azon nevetének ad kifejezést, hogy helyes volna, ha az értekezlet egyhangulag kimondaná, mint azt a „Budapesti Cipész Ipartestület” szeptember havában tartott közgyűlésén tette, hogy a rendelt munka 15 százalékkal az előleg pedig 30 százalékkal emeltessék fel. Engels Mihály elnök statisztikai adatokkal bizonyítja, hogy a bőr árák a közel múlt időkben 30—35 százalékkal emelkedtek, ő tehát az elnök által mondottakat az értekezlet elfogadására ajánlja. Hozzá szóltak a kérdéshez még: Várhol László, Nagy Ferencz, Olariu Jusztin Lancersics József és Frenner Márton. Az értekezlet végül teljesen elfogadta az elnök propeozícióját.

— **Országosan körözött egyén.** Az aradi kir. törvényszék lopás büntetvével vádolt Kemény Gyula bádigos segédet országosan körözött. Erről az aradi rendőrséget is értesítette.

— **Szaj és körömfájás ütött ki Gájban** a szarvasmarhák között, miért is a kapitányi hivatal a területre a zárlatot elrendelte.

— **Váltóhamisító pópa.** Csicsó-Keresztur községben (Szolnok-Dobokam.) szomorú meglepetés érte a község oláh népét, a mely egyszerűs mind három vagy talán több oláh bankot is érdekel a csicsókereszturi oláh egyházat is érzékeny veszteséggel sújtotta. A meglepetést — mint már táviratunk érintette — Olteanu Virgil

csicsókereszturi oláh pópa halála okozta, a ki nek nemrég történt váratlan elhunytá után napfényre jött, hogy szegény oláh emberek nevére egész halom váltót hamisított, azokat három oláh pénzintézetnél be is váltotta, a pénzt pedig az utolsó krajozárig elköltötte. A csicsókereszturi oláh egyháznak több, mint ezer forintnyi, takaréka helyezett pénzét kiszedegette és ugyancsak elverte. Körülbelül tízezer forintba megy az összeg, a melyet hamis váltók s egyéb manipulációk útján a bankoktól és egyesektől kicsalogatott s illetéktelenül elköltött. A nyomozást e tárgyban folytatják, mert azt hiszik, hogy az eddigi adatokkal a bűnlajstrom még nincs kimerítve. Az eddig kiderült adatok szerint Olteanu becsapta a csicsókereszturi hitelszövetkezetet, szegény falusi gazdáknak a bankját, hétszázötven forintig, a deési Somesana oláh bankot körülbelül hétezer forintig, a kolozvári Economul oláh bankot pedig száz forintig. Ezekon kívül még több takarékpénztár van érdekelve, a melyeknek követelése ez idő szerint pontosan meg nem mondható. Közöltük a nyáron, hogy a csicsókereszturi nagy tűzvész az oláh templomot is elpusztította. Az oláhok fel akarták építeni az istenházát s ki akarták venni a deési bankból ott elhelyezett 1080 forintnyi tőkájukat. A pap erre hirtelen rosszul lett s csak az egyházi ment el a Somesanához, a hol azt a választ kapta, hogy a pópa az eklézsia pénzét már régen kiszedegette. A templom emiatt ma is romokban hever. Olteanu, úgy látszik, méreggel vetett véget életének.

— **A király milléniumi arcképe.** Bánffy Dezső báró miniszterelnök a miniszterelnöki palota dísztermébe a király életnagyságu képét megrendelte. Márk Lajos, a jeles fiatal festő, most készíti e képet, mely a királyt tábornoki díszben ábrázolja s egyelőre ő felsége legutolsó fényképeinek felhasználásával festi a művész. A kép szintén a milléniumra készül, épp úgy mint azok a miniszterelnöki arcképek, melyeket a király rendelt a palota számára.

— **Modern Achilles.** Mintha a hőregék sebezhetetlen Achillese vagy Siegfride támadt volna fel, oly csodálatos az az ember, a melyet most Bécsben az egyik orfomban mutogatnak. A színpad ugy néz ki, mint egy középkori kincskamara. Van egy létra, a melynek a fokait borotvaéles kések képezik, egy deszka, a melyből arasznyi hosszú vasszegek állanak ki, egy henger, a mely belül szegekkel van kioélelve. Ebből egy 25 évesnek látszó fiatal embert belezárnak s aztán elkezdik hengergetni. A szegek és a kések behatolnak a fiatal ember bőrébe s az nem érez semmi fájdalmat. Tegnap bemutatta magát Bécs város legkiválóbb orvosainak, a kik a bőrnek ilyen érzéketlenségét a osodával mondták határoznak. Dr. Benedikt, a bécsi egyetem világhírű tanára egy fájdalom-mérőt is vitt magával s azt beleszurta a fiatal ember bőrébe, de a mérő legkisebb eltérést sem mutatott. Dr. Benedikt azt tartja, hogy Rhannint — így hívják ezt a osodaembert — a megszokás tette érzéketlenné.

— **A Ferencz József-csatorna katasztrófája.** Ujvidéki jelentik: A Ferencz József-csatorna ujvidéki zsilipjének falai múltéjjel 11 órakor bedőltek, a víz mind a Dunába szökött és a csatorna sokáig nem lesz hajozható. A kár nagy, mert a zsilip helyreállítására sok pénzbe fog kerülni. — A Ferencz Józsefcsatorna Türr tábornoknak a műve s 25 év előtt épült. Kis-Szta párnál a Ferencz-csatornából kiindulva, Ujvidéknél a Dunába megy. A katasztrófa nem csak a részvényeseknek, hanem sok magánembernek is csinált kárt, mivel a zsilip kapuiban több hajó és tutaj volt, melyeket mind összezuzott

a hatalmas víztömeg, mely a zsilip falait úgy kettétörtte, mint a gyufaszálat.

— **Emléktábla a kassai gróf Andrássy házon.** Kassa közönsége már régebben elhatározta, hogy azt a házat, a melyben gróf Andrássy Gyula született, emléktáblával jelöli meg. A napokban Kassán e tárgyban tartott értekezlet Mikovszky Viktor tanár tervét fogadta el kivitelre. Az emléktábla fekete márványból lesz készítve fehér márványszegegyielyel. Péchy főispán indítványára az ünnepélyes leleplezést az őszi löversenyek idejében tartják meg. Az ünnepélyességekre a család tagjain kívül a kormány tagjait, a külügyminiszteriumot, a két ház tagjait és a szomszédos törvényhatóságokat hívják meg.

— **Inzultált főherczegek.** Károly Lajos főherczeg egész családjával szombaton hagyta el Mendelhofot. A vasárnapot Bozenben töltötték, a hol azonban időzésüket egy kellemeilen incidens zavarta meg. Ugyanis ebéd után Károly Lajos és Ferencz Ferdinánd főherczegek gyalogsétát tettek a pályaudvar közelében levő sétányon. Sétálás közben egy ittas olasz munkás közeledett a polgári ruhában levő főherczegek felé s tolatkodólag lépett fel ellenök. A munkás annyira ment vakmerőségében, hogy Ferencz Ferdinánd főherczegnek karját is megragadta, mire Károly Lajos főherczeg erőlyesen lépett fel ellene. Az ittas munkás, a főherczeg fenyegetéseitől megijedve, eimenekült.

— **Csendes lakás.** P. lakást keres se közben a temető szomszédságába kerül, a hol egy elég csinos lakást mutatnak neki, de P. nem tudja magát rászánni, hogy felvegye. A házmester nem győzi eléggé magasztalni s végül így szól hozzá:

— Azt is tessék figyelembe venni, hogy milyen csendes a szomszédság!

— **Az aradmegyei közkórház betegforgalmának kimutatása 1896. szeptember hónapban.** Nevezetesen: kórházi beteg maradt a múlt óról 78 fi, 59 nő, e hóban felvételre ápolásra 124 fi, 83 nő, összesen ápolgatott 202 fi, 142 nő = 344. Ezek közül elbocsájtott gyógyulva 81 fi, 50 nő, javulva 27 fi, 13 nő, gyógyulatlan 5 fi, 2 nő, meghalt 14 fi, 8 nő. Összes fogyatkozás 127 fi, 73 nő. Maradt ápolás alatt 75 fi, 69 nő. Összesen 144. Ápolási napok száma 6285.

HYMEN.

Külli Árpád hodonyi jegyző a napokban vezette oltárhoz Eberstein Pál tanító leányát Amáliát Merczfalván. Násznapok voltak dr. Meskó Béla árvaszéki üllök (Temesvár) és id. Teufel Márton (Merozfalva).

MULATSÁGOK.

(=) **Mulatság Nagyhalma gyon.** Október hó 5 én a nagyhalma gyi nagy vendéglő felső termében az ottani községi iskola szegény soru tanulóinak segélyezése javára zártkörű bálát rendeznek. A rendezőség tagjai Nagy Vilmos elnök, Argyelián Miklós ellenőr, Stéger Vendel pénztárnok, Klein Ignác, Lelfeld Miksa, Nádaszy Imre, Purmon Ferencz, Spitzer Jakab, Scheer Ede, Toda Károly, Zsák Károly. Kezdeté este 8 órakor. Belépti-díj személy-jegy 1 frt, család-jegy 2 frt. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak.

SZINHAZ, IRODALOM, MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Csütörtök (október 8.) A kis alamuszi, Pálfi N. és Gyöngyi Iszó bemutatója.

Péntek (október 4.) Milton, szimf.

Szombat (október 6.) Lili, énekes szimf.

Erváni.

— Október 2. —

Hosszu pihenés után tegnap láttuk először az énekes személyzetet az aradi színházpadon.

Szép, s dicséretreméltó dolog az igazságosság, hogy az operai személyzet debütje oly darabot választott, amelyben úgy a magán

szereplők, mint az ősszkar, s vezetőkar nagy megtalálhatják ambíciójukat.

Az előadás különben magán viselte a gondos összetanultság jellegét, s az ugy zenei, mint szinpadai tekintetben teljesen kielégítette a hallgatóságot, mely felvonások után s nyílt jelenetekben is ekklatáns módon fejezte ki elismerését.

A ozimszerep megjátszásával Mezey Mihály, a társulat ambíciózus, jeles tenoristája tiszteletreméltó munkát végzett, s kiváló precizitással előadott énekszámait által zene-képzettségének újabb tanujelét adta. Sokszor megtapsolták.

Méltó partnere volt Sugár Aranka (Elvira), akire — úgy látszik — az idén az operaelőadások gondjai fognak nehezédeni. Tartozunk azonban kijelenteni, ha minden szerepét oly sikerrel oldja meg, mint a tegnapi, akkor teljes mértékben számíthat annak a közönségnek a jóindulatára, mely eddigi működését is kellő figyelemmel kísérte.

Csatár Győző és Hunyadi József jó dispozióval, s nagy tudással működtek közre az előadás sikeréért, melynek teljessége egyrészt az ő érdemüknek tudható be.

Barna karnagyot a betanításért, s kart a fegyelmeztségéért illeti meg a díszíret.

Reméljük azonban, hogy a második előadáson már nagyobb közönség fog tapsolni, mint tegnap este.

* A „Kis alamuzsi” mai előadása, melyben Főriss Pista először lép fel hosszabb betegsége után — több új tagnak nyújt alkalmat a bemutatkozásra. Pálty Nina, Gergely Gizella és Gyöngyi Izó ezuttal lépnek fel először. Az előadás iránt élénk érdeklődés nyilvánul.

* Színházi hírek. A szintársulat drámai személyzete érdekes szinmű előadására készül. Jókai gyönyörű „Miklós” című szinmű pénteken, a ozimszerepben Gál Gyulával. — A darabot — mely szép kiállításban kerül szinre, nagy gondtal osztották ki. Lady Milton nagyszabású szerepét Tóvölgyi Margit, a poetikus Bórát. Angyal Ilka, Portmuth hercegnőt Rónaszékiné játssza, Morton és Lambert lovagok Tompa és Tóth kezeiben lesznek. Fley orvos Balassánál. Játsszának még a darabban Gyöngyi, Szendrei, Bács és Delli.

TÁVIRATOK.

A polgári házasság.

Budapest, október 2. (Saj. tud. táv.) Politikai körökben élénk megnyugvással látják, hogy a polgári házasság és az anyakönyvvezetés minden nagyobb zökkenés nélkül illeszkedik bele az állami életbe. Sehol az átmenetet nem zavarta semmi mozzanat, sőt az első polgári házasságok valóságos ünneppé avatták október elsejét. Ez az ünnepélyes és csendes átmenet igazolja a legfrappansabbul, hogy a hazug proféták jóslatai, amelyek valósággal földindulást helyeztek kilátásba október elsejére, milyen alaptalanok voltak s mennyire csak a rideg önzés szolgálatában állottak.

A fővárosban a mai második nap is egész simán folyt le. — Az anyakönyvi hivatalokban már is annyi a dolog, hogy a hivatalos órák alatt bizony bizony senkinek sem jut pihenésre egyetlen pillanat sem. Sőt az anyakönyvvezetők, mint mondják, kénytelenek lesznek már legközelebről személyzetük szaporítását és helyiségeik kibővítését sürgetni.

Budapest, okt. 2. (Saját tud. táv.) A vidékről is tömegesen érkeznek táviratok a megkötött első polgári házasságokról. Adjuk ezek közül a következőket:

Versecz, október 2. (Saj. tud. táv.)

Itt október 1-én délután 2 órakor tartották meg nagy ünnepélyességgel az első polgári házasságot. Weisz Armin brasiói fakereskedő kelt egybe Gross Belával. 300-nál többen voltak jelen, a többek között Nikolits főispán is. — Wifert Károly anyakönyvvezető emelkedett beszédben éltette az új intézményt és éltette a királyt.

Miskolcz, október 2. (Saj. tud. táv.) A városházán ma lépett házasságra Fogel Izsák Singer Ilmával. Az esküvő nagy ünnepélyességgel ment végbe. A születési anyakönyvbe Gaszner Pál pénzügyigazgató ujszülött fiacskáját jegyezték be elsőnek.

Hódmező Vásárhely október 2. (Saj. tud. táv.) Kállay főispán az első polgári házasságot nagy közönség előtt ma kötötte meg. A beszédet a király éltetésével végezte.

A miniszterelnök adománya.

Budapest, október 2. (Saj. tud. táv.) Bánffy miniszterelnök Molnár Antal képviselő révén ezer forintot küldött a hírlapírók nyugdíjintézetének.

Az állami anyakönyvek ellen.

Budapest, október 2. (Saj. tud. táv.) A fumei plébános után az Abaujmegyei Csobád községben is akadtak, akik az állami anyakönyvek ellen resonálnak. Valami tulbuzgó ellenségei az új intézménynek, amely másutt mindenütt nagy ünnepélyességek között tartja bevonulását, a község házáról leszedték az állami anyakönyvek hirdető tábláit és az uton szét darabolták. Az éj homályában működő klerikálisoknak elvük az igazi sötétség mukra. Egyelőre azonban intézkedtek, hogy Csobádon ehhez hasonló eset többé ne fordulhasson elő.

Fölmentett bankár.

Budapest, október 2. (Saj. tud. táv.) Brandl bankárt, ki annak idején beugrott Szilágyi miniszter különkocsijába és megvesztegetni akarta a kalauzt, ma a bíróság fölmentette, mert az ellene felhozott vádak nem tudták bebizonyítani.

A külföldi ujságírók.

Budapest, október 2. (Saj. tud. táv.) A külföldi ujságírók a mai napot a kiállítás területének bejárása, az épületek megtekintésére fordították nagyrészt. Délután két órakor megtekintettek az épülő új országházat. Természetesen mindenféle a budapesti kollegák vezetik s mindenütt a legnagyobb előzékenységgel látják őket.

A királyné itthon.

Gödöllő, október 2. (Saj. tud. táv.) A királyné ma reggel 8 órakor megérkezett. Az állomáson szívesen üdvözölte a megye részéről megjelenteket s rögtön a kastélyba hajtattott. A királyné pompásan néz ki.

Zendülő tótok.

Békéscsaba, október 2. (Saj. tud. táv.) A zendülésben 69 egyén van kompromittálva s tizenegy a vizsgálóbírónak lett átadva. Egy csendőr és egy rendőr súlyosan sebesült, egy tizenkétéves gyermeknek az álkapczáját átlötték.

Az új osztrák kabinet.

Bécs, október 2. (Saj. tud. táv.) A hivatalos lap ma közli a Badeni-kabinet kinevezését. A király Kielmansegget nagyon kegyes leiratban fölmenti eddigi állásától.

KÖZGAZDASÁG.

Az aradi első takarékpénztárnak torgalmi kimutatása 1895. szeptember hórol.

I. Betételek.	
Álladék mult hó végén	frt 3.872,055.32
Betételek folyó hóban	215.566.01
Összesen	frt 4.087,621.33
Visszafizetések mult hóban	262.248.70
Álladék folyó hó végén	frt 3.825,372.63
II. Leszámítolás.	
Váltótárca-álladék mult hó végén	frt 1.875,777.78
Leszámított váltók folyó hóban	514,434.95
Összesen	frt 2,390,212.73
Lejárt váltók mult hóban	446,054.21
Váltótárca-álladék folyó hó végén	frt 1.944,158.52
III. Előlegezések kézi zálogokra.	
Álladék mult hó végén	frt 1.122,786.61
Előlegeztetett folyó hóban	151,542.55
Összesen	frt 1.274,329.16
Bejárt előlegek mult hóban	137,055.52
Álladék folyó hó végén	frt 1.137,273.64
IV. Jelzálogos kölcsönök.	
Álladék mult hó végén	frt 1.498,578.—
Előlegeztetett folyó hóban	10,300.—
Összesen	frt 1,508,878.—
Törlesztetett mult hóban	34,445.—
Álladék folyó hó végén	frt 1.474,433.—
VII. Pénztárforgalom.	
Álladék mult hó végén	frt 21,385.20
Bevételek folyó hóban	1031,787.71
Összesen	frt 1,053,172.91
Kiadások mult hóban	1012,077.34
Pénztári álladék folyó hó végén	frt 41,095.57
Arad, 1895. szept. hó 30. Az Igazgatóság.	

Az aradmegyei takarékpénztár forgalmi kimutatása 1895. szept. haváról.

Betételek.	
Álladék a mult hó végén	4.403,270.08
Visszah. betételek mult hóban	124,918.92
Álladék a folyó hó végén	4.527,489.—
Leszámítolás.	
Tárcaállomány m. hó vég.	2.647,101.52
Leszámított f. hóban	783,604.55
Bejárt folyó hóban	763,235.38
Tárcaálladék f. hó végén	2.627,732.35
Előlegezés kézi zálogokra.	
Raktárállomány m. hó vég.	2,058,959.27
Előlegeztetett folyó hóban	608,720.34
Beváltatott folyó hóban	438,157.57
Raktárálladék f. hó végén	2,227,522.04
Jelzálogos kölcsönök.	
Álladék mult hó végén	789,499.20
Új kölcsönök folyó hóban	3970.—
Törlesztetett folyó hóban	3,564.—
Álladék folyó hó végén	789,905.20
Amortisationális záloglelt kölcsönök.	
Álladék a mult hó végén	704,224.08 1/2
Előlegeztetett folyó hóban	12,500.—
Törlesztetett folyó hóban	—
Álladék folyó hó végén	716,724.08 1/2
Záloglevelek.	
Álladék a mult hó végén	666,700.—
Kibocsátott folyó hóban	—
Kiszorított és beváltatott mult hóban	—
Álladék folyó hó végén	666,700.—
Pénztárforgalom.	
Pénztárkészlet m. hó vég.	62,478.08
Bevételek folyó hóban	1,618,928.06
Kiadások folyó hóban	1,637,088.29
Pénztármaradvány f. hó vég.	44,515.80
Kelt Aradon, 1895. szept. 30-án. Az Igazgatóság.	

— Az 1854. államsorsjegyek húzásánál a főnyeremény a 145 sorsz. 61 számú sorsjegyre esett; 5000 frtot nyert 1454 sorsz. 11 sz.; 2000 frtot nyertek 1740 sorsz. 47 sz.; 235 sorsz. 44 sz.; 286 sorsz. 36 sz.; 2286 sorsz. 35 sz.; 377 sorsz. 39 sz.

— A Rudolf sorsjegyek Bécsben megajtott húzásán a 10,000 forintos főnyeremény a 3078 sor 9 sz. sorsjegyre esett. Nyertek ezenfelül: 2000 frtot 3962 sor 28 sz., 1200 frtot 798 sor 21 sz., 350-350 frtot 359 sor 16 sz. és 1400 sor 26 sz.

Budapesti áru és értéktőzsde.

Gyenge és Balog országjelentése.

Budapest, október 2.

Gabonaüzlet: Buzát ma mérsékeltén kínáltak, a vételkedv mérsékeltén s az irányzat lanya lett. Elkelt 30000 métermássa néhány krral olcsóbb árakon.

Table with columns: Tiszavidéki, Pestvidéki, Fehérmegyei, Dunai, Rozs, Zab. Rows list quantities in mmassa, klgamm, and prices in frt.

Határidőüzlet: Amerikából érkezett igen lanya jegyzésekre, nálunk tetemes lanyhasággal indult az üzlet buzában s igen erős realisatiókra ugy zárult is.

Zárul 12 órakor:

Table listing market prices for various goods like Tavaszi rozs, Osi rozs, Tengeri május-juniusra, etc.

Külföld: New-York bazára 2 1/8 - 2 5/8, tengerire 1/4 - 3/4 lanyhabb. Chicago: buzára 2 1/4 - 2 1/2, tengerire 3/8 - 5/8 lanyhabb.

Értéktőzsde: Változatlan árfolyamokon indult az üzlet s gyenge üzletmenet mellett ugy is zárultak.

Zárul 12 órakor:

Table listing exchange rates for Osztrák hitelrészvény, Magyar hitelrészvény, Osztrák államvasut, Rima-Murányi, Lombard.

Az aradi közuti vaspálya és téglagyár részvénytársaság forgalmi kimutatása.

1895. szept. 16-tól 30-ig 20,986 személy, bevétel 2201 frt 60 kr. Szállított 1894. szeptember 16-tól 30-ig 20433 személy, bevétel 2068 frt 65 kr.

Budapest-kőbányai szerteskereskedelmi csarnok. 1895. évi október hó 1-én. Hizott sertés árak.

Fiatál könnyű (pkint 250 klg. terjedő súlyban) 54.-55. krig II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 280 klgon felüli súlyban) krig. Közép (pkint 220-280 klg. súlyban) krig. Könnyű (pkint 220 klg. terjedő súlyban) krig.

Szeszüzlet.

Október 2.

Mai jegyzéseink: Készáru nagyban nyers szesz 51 forint 75 krajczár, kicsinyben 58 forint - krajczár hordó nélkül, per 100 liter % beleértve 35 frt fogyasztási adót.

Budapesti gabnatózsde.

Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.

Budapest, október 2. d. u. 5 óra.

Table listing prices for various types of grain like Buza bántási új, Buza tiszavidéki, Buza pestvidéki, etc.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Budapest, 1895. október 2.

Table listing official exchange rates for Magyar aranyjárdék, Magyar koronajárdék, Magyar arany, etc.

Hivatalos árfolyamok

a bécsi áru- és értéktőzsdén.

Aradi ipar- és népbank pénzváltó-üzlet tudósítása. Bécs, 1895. október 2.

Table listing exchange rates for Magyar koronajárdék, Magyar hitelrészvény, Osztrák hitelrészvény, etc.

LÉGTŰNETI ÉSZLELETEK.

Table with columns: Hó és nap, Légnyomás milliméterekben, Hőmérséklet C°. Rows show data for Sept. 21-27.

Table with columns: Hó és nap, Szél iránya, Sebesség, Felhőzet, Észrevétel. Rows show data for Sept. 21-27.

POSGAY LAJOS dr.

VIZJELZÉS.

1895. évi október hó 2-án reggel 7 órakor észlelt vízállások, időjárás és hőfokok a marosi és tiszai vízmérőzén.

Table with columns: Észlelési állomás, Hőmérséklet C°, Időjárás, Vizállás cztimétr., Jégvastagság cztimétr. Rows show data for Branyicska, Gyulafehérvár, Arad, Makó, Szeged.

A + jel a 0 feletti hőmérsék és vízállásokat jelzi. A - jel a 0 alatti hőmérsék és vízállásokat jelzi. Arad, 1895. október 2.

A m. kir. felyammérőnkli hivatal.

Aradvárosi

színház.

Évadbérlet 6. szám.

Havibérlet 6. szám.

Csütörtökön, 1895. október 2-án

A kis alamuszi.

Operette 3 felvonásban. Irta és zenéjét szerzette: Bokor József.

Kezdeté 7 órakor.

IDEGENEK NÉVSORA.

Október 2.

Fehér Kereszt szálloda: Goth János színész, Budapest. Wauer Adolf földbirtokos, Józshely, Pálfi Nina színésznő, Budapest.

Nádor szálloda: Steiner Ferencz kereskedő, Déva. Schneider Márton hivatalnok, Soborsin. Oityán Teréz szobaleány, Déva.

Három Király szálloda: Beles Vasília lelkész, Kétegyháza. Angelina Tivadar magázó, Talpas.

Vasuti szálloda: Dániel Lázár vállalkozó, Versecz. Bodnár Péter magán ó, Nagyvárad. Klein József örmester, Budapest.

KIS LOTTO.

Prágai:

19, 80, 4, 2, 11.

Nagy-Szeveni:

25, 86, 65, 46, 39.

Felelős szerkesztő: Vass Géza.

NYILTTÉR.*

Morgenstern Gyula

Arad, Kölcsey-utca 9. sz. a.

fogászati műtermében

ugy egyes műfogakat, mint egész fogsorokat

jutányosáron

jótállás mellett készít.

AZ „ARADI KÖZLÖNY“-RŐL.

Előfizetést hirdetünk az „ARADI KÖZLÖNY“ című politikai, társadalmi és közgazdasági napilapra, mely a liberális sajtónak meszse vidéken egyedüli organuma.

Kérjük régi, rendes előfizetőinket, híveinket, barátainkat, maradjanak meg mellettünk a következő október—december évnegyedben is, és befolyásukkal hassanak oda, hogy a lap elterjedésében növekedjék.

Az „ARADI KÖZLÖNY“ a közügyek megítélésében mindig Aradváros és Aradmegye érdekeit tartja szem előtt. Szemmel kíséri a városi és megyei mozgalmakat, a társadalmi, közgazdasági és irodalmi élet működését s igyekszik mindezekről igazságos, a lakosság érdekeinek legjobban megfelelő, kimerítő tudósítást adni.

A fővárosban két rendes tudósítót tartunk. Országgyűlési és távirati rovatunk a vidék összes lapjai közt a legterjedelmesebbek, úgy hogy az „ARADI KÖZLÖNY“ minden egyéb fővárosi, vagy vidéki ujságot feleslegessé tesz. Az „ARADI KÖZLÖNY“-ből kora reggel már egész körülményesen olvasható mindaz, amiről a fővárosi lapok révén csak aznap este, legtöbbször csak másnap reggel értesülhetne a közönség, amennyiben rendes budapesti tudósítónk a fővárosban, az országban s a külföldön történő összes felemlítésre méltó eseményeket azonnal megtelegrafálják lapunknak. E tekintetben a legmesszebbremelő intézkedéseket tettük meg és semmi anyagi áldozattól nem riadunk vissza.

Az „ARADI KÖZLÖNY“ táviratai minden tekintetben a legmegbízhatóbbak.

Vezércikkeinket helyi cikkiróinkon kívül az ország legelső publicistái írják.

Ujdonsági rovatunk Aradmegye, Aradváros, Békés-, Csanád- és Temesmegyék minden nevezetesebb mozgalmát felöleli.

A fővárosban külön közgazdasági tudósítót tartunk s a helyi piacról szintén hozzáértő szakember referál hetenkint többször. A budapesti börzéről és gabonapiacról naponta hozunk kimerítő távirati értesítést.

Tárcza-rovatunk élénkítésére több országos nevű, előkelő novellistát nyertünk meg.

Szenzációsabb eseményekről rendkívüli kiadásokat adunk, melyet helybeli előfizetőinknek a megjelenés után rögtön házhoz küldünk.

Elvünk: A tiszta liberalizmus hitvallásának terjesztése, kitartó küzdelem az ország lakossága által annyira óhajtott reformtörekvések mellett. A magyar törvényhozás függetlenségét akadályozó s a belbékét veszélyeztető irgatókat kérlelhetlenül ostorozzuk.

Az „Aradi Közlöny“-re előfizetni bármely naptól fogva lehet. Előfizetési drak a lap homlokán láthatók.

Kiváló tisztelettel:

„Aradi Közlöny“
kiadóhivatala.

3127/895.

1032

Árverési hirdetés.

Arad szab. kir. város tek. árvaszéke részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint a néh. Márton József és társai volt uj-aradi lakosok hagyatékához tartozó, az arad-városi 999. sz. tjkben A+1. sor és 1274. hrsz. szám alatt felvett bv. Oz-utczai 14. számú és az aradvárosi 999. sz. tjkben A+1. sor és hr. 1274. sz. a. bejegyzett Arad bv. Három veréb-utca 5. sz. alatti beltelkes házak az első 1500 frt, az utóbbi 2800 frt becsárban az illető temesmegyei árvaszéknek f. évi szeptember 9-én 21633/895. számú végzésével kitűzött folyó évi október hó 15-ik napján d. e. 10 órakor Aradon a helyszínén önkéntes nyilvános árverésen az illető temesmegyei tettes árvaszék jóváhagyásának fenntartásával becsáron vagy azonfelül eladatnak.

Bz árverési feltételek a temesmegyei árvaszék által megállapítva Uj-Arad község-házánál, ugy az alólirott kiküldöttnél Arad városházánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kelt Aradon, 1895. október 1-én.

Simon Gábor

t. aijegyző mint kiküldött.

20572/1895.

Hirdetés.

Ezennel közhírré tesszük, hogy a kukorica törésnek városunk határában való megkezdésére határnapul folyó évi szeptember 25-ét, a szüret megkezdésére pedig határnapul szeptember 30-át tűzzük ki.

Arad, 1895. szeptember 20-án.

A városi tanács.

Arad sz. kir. város r. kapitányi hivatala.

11806/1895.

Hirdetés.

Arad szab. kir. város polgármestere a f. évi 2114 sz. a. kelt intézkedésével a vörheny járványt kimondván, a járvány terjedésének megakadályozása czéljából a következő óvintézkedéseknek foganatosítását követését és rendeli el.

1. A vörheny beteg és ápolóik szigoruan elkülönítendő, azok látogatása tilos. A fertőzött lakására intő czédulát kell kifüggeszteni.

2. A lakás tisztán tartandó, szellőzendő s naponkint kétszer 3%-os carbol oldattal permetezendő. A beteg által szennyezett tárgyak, fehérműek elhurcolása tilos. Ott hol a beteg elkülönítése nem eszközölhető vagy a családi körülmények megkivánják, a beteg kórházba szállítandó.

3. A vörheny beteg családjából senki az iskolát nem látogathatja. Az iskolából kimaradtak csak orvosi igazolvány mellett bocsájt-hatók újra az iskolába.

4. A járvány beteg szoba, annak minden felszerelése, a használt ruhák és fehérműek a betegség végződésekor a tisztí orvosok utasítása értelmében az egészségügyi biztosok közbenjárásával fertőtlenítendő.

5. Oly családnak gazdaságából, hol a járvány felmerült, a betegség elhurcolásának megakadályozása végett, annak megszüntéig tejet elárusítani tilos.

Mindazok, kik a járvány terjedésének megakadályozására vonatkozó óvintézkedéseket megszegik, kihágást követnek el és az 1876. évi XIV. t. cz. 7. §-a értelmében fognak büntettetni.

Arad, 1895. szeptember 24-én, a kapitányi hivatal mint I. fokú egészségügyi hatóság.

Sarlof Domokos

főkapitány.

Sertésenyésztő gazdák valamint községi Elöljáróságok figyelmébe!

Eladó tenyészállatok

100 darab kan
76 „ kocza

10 hónapos tenyésztésre kitünő.

Megtekinthető

1895. évi október hó 15-éig

Szentpétery Imre
tulajdonosnál.

1038.

54/1895. k. p. r.

Hirdetés.

A tolyó évben kiigazított és az 1896-ik évben érvénynyel birandó országgyűlési képviselőválasztók ellen beadott felszólalásokra hozott határozatok f. évi 20-tól 30-áig a polgármesteri hivatalban közszemlére kitétetnek, hol azok a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A kitett határozatok ellen a kir. Curiahoz intézendő felebbezések a határozatok kitételét követő tíz nap alatt a polgármesterhez, mint a központi választmány elnökéhez nyújtandók be.

Arad szab. kir. város központi választmányának 1895. szeptember 10-én tartott üléséből.

Salacz Gyula s. k.,

polgármester, közp. vál. elnök.

20191/1895.

Hirdetés.

Arad szab. kir. város közönségének az 1896. évre vonatkozó költségelőirányzata ugy a városi tisztí nyugdíjalapnak 1896. évi költségelőirányzata a tanácsnak és a hármás bizottságnak üléséről felvett jegyzőkönyvek valamint a bevétel és kiadás tételeit felvilágosító mellékletek f. évi szeptember hó 23-ik napjától folyó évi október hó 7-ik napjáig bezárólag a városház tanácstermében közszemlére kitétetnek.

Szabadságában áll azokat az adozó polgároknak megtekinteni és azokra észrevételeiket írásban a f. évi október hó 9-én tartandó rendes közgyűlés előtt legalább 5 nappal a tanácshoz betérjeszteni.

Arad, 1895. szeptember 21-én.

A városi tanács.

Neumann István

zongora raktára

és zongora készítő műhelye Aradon, Bathányi-utca 33-ik szám alatt.

Van szerencsém a n. é. közönségnek szives tudomására hozni, miszerint a nálam nagy választékban kaphatók a legújabb és legjobb szerkezetű

új és átjatszott zongorák

előnyös árak mellett, melyek saját felügyeletem alatt készítettnek, a vételári összeg megegyezés szerint

részletfizetéssel

heti, havi vagy negyed évenként is eszközölhető.

Ugy helyben, mint vidéken **zongora javításokat, hangolásokat** mérsékelt árban eszközölök, **ócska zongorák** általam becseréltetnek.

Tisztelettel

Neumann István,
zongora-készítő és hangoló.

1030.